

altariju, jer su osjećali, da su to i onako izgubljeni krajevi, koje će prije ili kasnije Turci osvojiti. Posjedi, koji su pripadali gornjim tvrdjavama bili su: Stahovo, Lukovišće, Brest, Borkovci, Lovčići, Hmelnice, Čultići, gornje, sredno i doljne Knežje polje, Grabrovo selo, Orešje, Kranisko, Gornji i dolnji Lahovići, Mokrice, Brnovec, Budrovci, Gorica, Prostigradci, Molovo selo, Petrinja. Taj posjed potvrdio je Kaptolu Kralj Matija u ponedjeljak prije Svijećnice godine 1480. (Marč. Reg. Ruk. 181.) (Svršit će se.)

† Konstantin Gutberlet.

Dr. A. Živković.

U povijesti kršćanske filozofije i katoličke teologije ostat će sjajnim slovima ubilježeno ime profesora Dr Konstantina **Gutberleta**. Daleko izvan granica Njemačke doprla su njegova djela. U djelu restauracije kršč. filozofije, što ga je onoliko snažno naglasio papa Leo XIII., sudjelovao je Gutberlet jednom neobičnom energijom i jednim izvanrednim uspjehom. Nije samo u katoličkim znanstvenim krugovima važno njegovo mišljenje i sud; i protivnici kršćanskog nazora na svijet uvažavali su ga i cijenili.

Nema sumnje, da je velikom njegovom ugledu pomogla i jedna neobična marljivost, kojom je stvarao djelo za djelom. Možda je u ovom, u neku ruku instiktivnom poticaju na literarnu djelatnost, i razlog što se Gutberlet ogledao na čitavom i prostranom bogoslovskom polju. Dogmatika, apologetika, egzegeza, asketika pored filozofije, zabavljaju njegov duh. U tom mnogostrukom i ponešto odveć raznoličnom zanimanju, lako je pojmiti, da svi njegovi radovi ne mogu nositi notu prvorazrednu. Sigurno je, da je najveća njegova zasluga na polju filozofije.

Stručni časopis »*Philosophisches Jahrbuch*«, kojeg je on osnovao i izdavao kao organ Görres-ovog društva, donosi iz njegovog pera kroz dugi broj godina (1888—1928) cio niz rasprava, ocjena i bilježaka. Glavna mu je zasluga u ovom radu »*Lehrbuch der Philosophie*« u 6 svezaka. To je djelo u velike pripomoglo snažnom i uspješnom razvoju kršćanske filozofije, ne samo u Njemačkoj, nego i u ostalim zemljama. Ideja mu je bila, da dovede u sklad »staro i novo«. To se nastojanje naročito ističe u posljednjem svesku »*Naturphilosophie*«. A kao profesor matematike i prirodnih znanosti u mladim godinama, te dugogodišnji opservator na meteorološkom institutu u Fuldi imao je prilike, da se zadube u probleme prirodnih znanosti, pa da iskoristi rezultate i pokaže njihovu harmoničnost s kršćanstvom. Baš u doba intenzivnog njegovog rada širila se hekelovština po Njemačkoj, koja je tendenciozno izrabljivala rezultate prirodnih znanosti protiv kršćan-

stva. Gutberlet je u čitavom nizu djela iz ovog područja dokazao, kako su neopravdani i nemogući napadaji na kršćanski nazor o svijetu sa strane objektivne znanosti. Amo spadaju djela: *Der mechanische Monismus* (1893.), *Der Mensch: sein Ursprung und seine Entwicklung* (1896.), *Psychophysik* (1905.), *Der Kosmos* (1908.), Zatim djela: »*Der Kampf um die Seele* (1899.), *Ethik und Religion* (1892.), *Die Willensfreiheit und ihre Gegner* (1893.), *Gott und die Schöpfung* (1910.), *Gott der Einige und Dreifaltige* (1907.).

U vezi s filozofskim pitanjima napisao je u 3 sveska »*Lehrbuch der Apologetik*« (1888/1894.). Nastavio je i dovršio veliku dogmatiku od Heinricha (7.—10. svez.) i proveo drugo njezino izdanje god. 1896/1901. Pisao je i asketična djela: živote svetaca, prevadao duhovne vježbe; od Teodoreta Cyrskog izdao: *Povijest redovništva*.

Ali što je najkarakterističnije: prva su njegova djela posvećena egzegezi. Počeo je s tumačem »*Knjige mudrosti*«, a nastavio s komentarima knjizi Tobijinoj i objema knjigama Makabejskim. Sve je to jedan dokaz velikog njegovog znanja, snage i neumornosti.

*

Dr. Konstantin Gutberlet se rodio 10. siječnja 1837. u Geismaru kod Geisa. Stupio je god. 1856. u bogosloviju u Fuldi, odakle je poslan u Rim u Collegium Germanicum, da nastavi nauke na Gregorijanskom sveučilištu. Tamo su mu bili profesorima proslavljeni bogoslovski i filozofski prvaci: Tongiorgi, Franzelin, Patrizi, Kleutgen. Zaređen je 1861., a promoviran na doktora bogoslovlja 1862.

Odmah je po povratku preuzeo učiteljsku službu u sjemeništu u Fuldi. Za vrijeme kulturkampfa morao je prijeći u Würzburg, gdje proboravi jednako kao profesor od 1875. do 1886. godine, kad se opet vrati u Fuldu, gdje je ostao sve do svoje smrti: 1. aprila 1928.

Cio svoj dugi život proveo je ovaj vrijedni radnik uz knjigu. S perom u ruci, sa zanosom na katedri. Njegovi učenici nijesu samo svećenici biskupije Fulda i okolišnih dijeceza, nego svi oni, koji se vlastitim marom uvedoše u hram kršćanske znanosti. Nijedan od njih nije bez interesa prošao pokraj pionira kršćanske moderne filozofije, nego se s poštovanjem poklonio pred njegovim likom.

Još god. 1889. nastojao je kasniji kardinal Mercier, da Gutberlet prijede na luvensko katoličko sveučilište, koje je steklo jedan osobiti glas baš radovima samog Merciera i njegovih drugova. Gutberlet nije prihvatio tog poziva, ali je svejedno svoju dužnost kao profesor i svoj poziv kao učenjak izvršio i u Fuldi u punoj mjeri. Luvensko sveučilište mu je u znak priznanja podijelilo čast počasnog doktora filozofije.

Ličnost prof. K. Gutberleta visoko je otkočila u savremenoj katol. Njemačkoj i izvan njezinih granica. Svi se prijatelji filozofske i teološke znanosti s poštovanjem sjećaju njegovog rada. Nek mu je časna uspomena!